

Meningsfuld grammatik

(til læreren)

I dette forløb arbejder eleverne med grammatik i kontekst i et scenariedidaktik set-up, hvor eleverne forestiller sig, at de er journalister på et on-line-medie.

Forløbet inddrager modeltekster fra Berlingske tidende og en nyhedsudsendelse fra Kosmopol. Den fungerer som en generator, der tilbyder ord, citater og viden, som eleverne kan bruge, når de selv skal skriv en rubrik og underrubrik.

Forløbet introducerer to funktionelle grammatiske begreber for eleverne og knytter dem til gængse journalistiske begreber, som læreren forklarer ved at pege på eksempler i modelteksterne

Elevmateriale til <https://kp.mitcfu.dk/TV0000132279>

Dorte Haraldsted

Københavns Professionshøjskole

26.09.2023

SAMFUND

Øresundsakvariet har filmet naturfænomenen i »verdensklasse«: »Er jeg virkelig i Danmark?«

Kilde: Berlingske Tidende 17. august 2023

cfu

DANMARK

Den blåfinnede tun er tilbage i enorme mængder

Kilde: Berlingske Tidende 17. august 2023

cfu

A photograph of a shark leaping from the water at sunset. The shark is in mid-air, creating a splash of white water. The sky is a mix of orange, yellow, and blue, with some clouds. The water is a deep blue with small ripples. In the distance, there are low mountains or hills.

Hvilken rubrik kan I
bedst lide og hvorfor?

Clickbait og grammatik

Undersøg, hvordan I skriver en rubrik, som andre gider klikke på. Det gør du ved at finde *deltagere* og *nominalgrupper* og tale med din gruppe/makker.

Først kommer I til at sammenligne og tale om de sproglige valg i de to rubrikker fra Berlingske tidende. Undervejs kommer du til at sige disse ord:

- *Click-bait* og *nyhedstrekant* (journalistiske begreber)
- *Deltagere* og *nominalgruppe* (grammatiske begreber)

Så skal I selv skrive en rubrik til en nyhed, hvor I henter ord, citater og viden fra en nyhedsudsendelse om næbhvalen, som er spottet i Øresund.

17. august 2023

Tunen er tilbage i Øresund i enorme mængder

Den atlantiske tun, *Thunnus thynnus* er for alvor ankommet til Øresund på jagt efter de store stimer af både hornfisk, makrel og sild og de sidste dages tunsafarier har været overvældende med hundredevis af springende tun.

Kilde: Øresundsakvariet (2023) <https://www.oresundsakvariet.ku.dk/nyheder/2023/tunen-er-tilbage/>

Deltager

- Find deltagere ved at spørger 'hvem eller hvad deltager?' (Det som nogen fx *gør*, *siger*, *er* eller *tænker*)
- Deltagere kan være personer, levende væsner, ting og begreber
- En deltager, som består af flere ord, kaldes en *nominalgruppe*
- En *deltager* kan både være *substantiver* (tunen), *pronomener* (den) og *nominalgrupper* (hundredevis af springende tun).

Deltagere i skema?

	Kerne
	tunen
den atlantiske	tun
	Thunnus thynnus
hundredvis af springende	tun

	Kerne	
	hornfisk	
	makrel	
de forsvarsløse	sild	
de store	stimer	af hornfisk, makrel og sild

SAMFUND

Øresundsakvariet har filmet naturfænomenen i »verdensklasse«: »Er jeg virkelig i Danmark?«

De vejer typisk mellem 200 og 400 kilo, og i øjeblikket er der »usædvanligt« mange af dem i Øresund. I sidste uge blev der spottet omkring 200 tun.

Kilde: Berlingske Tidende 17. august 2023

Hvem eller hvad deltager? (Personer, levende væsner, ting og begreber)

cfu

Hvem deltager?

	Kerne	

DANMARK

Den blåfinnede tun er tilbage i enorme mængder

Den store og hurtige fisk springer og plasker i Øresund, efter at den har været væk i over halvtreds år.

Kilde: Berlingske Tidende 17. august 2023

Hvem eller hvad deltager? (Personer, levende væsner, ting og begreber)

cfu

Hvem deltager?

	Kerne	

Den omvendte Cavling

<https://kp.mitcfu.dk/TV0000127939>

Hvilke af disse sproglige clickbait-tricks anvender Ekstra Bladet i deres rubrik?

Stil et spørgsmål i rubrikken.

Undlad vigtige oplysninger i rubrikken.

Start rubrikken med Derfor ...

Brug pronomener uden først at nævne det, de henviser til.

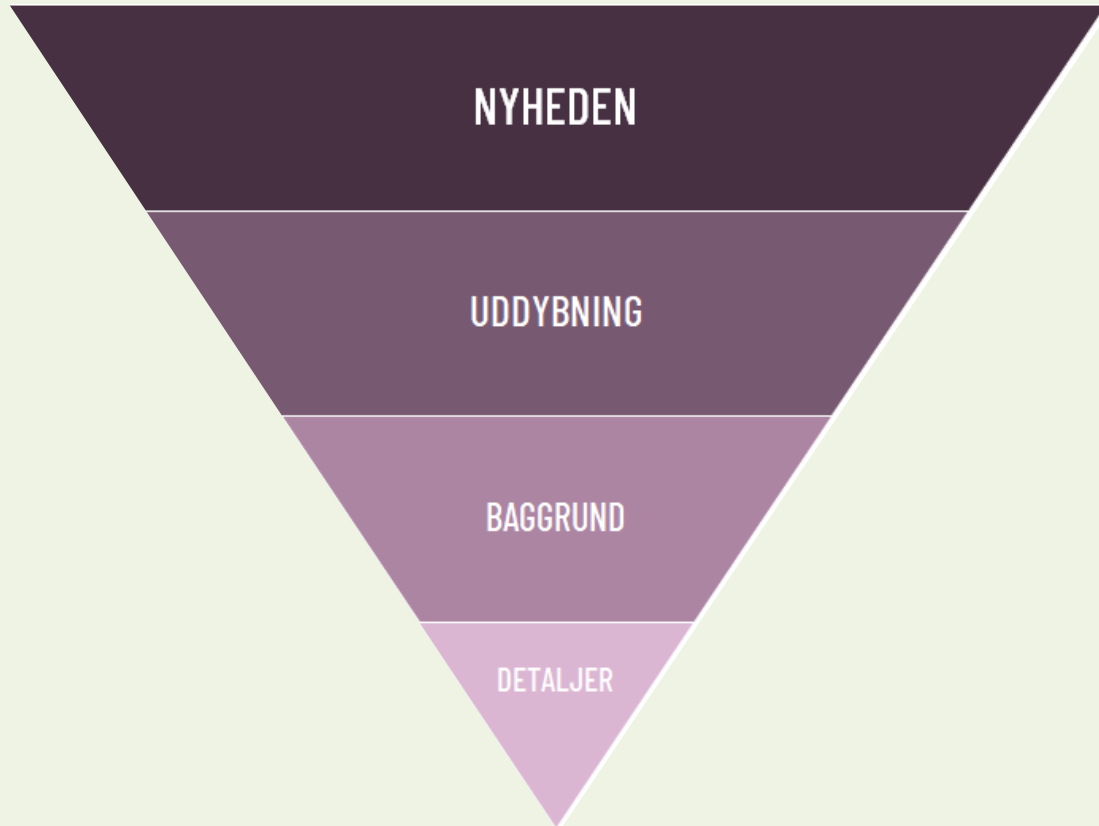
Bruger nominalgrupper fx "90'ernes største hit"

Hvad er clickbait?

Sensationelle og iøjnefaldende overskrifter, der er sammensat af de engelske ord "click" og "bait" ('lokkemad'), der direkte oversat betyder 'klikmadding', dvs. klikkelokkemad. Clickbait er fængende og iøjnefaldende eller sensationelle overskrifter i hyperlinkform, der har til formål at fange læserens opmærksomhed, så han eller hun klikker på overskriften og læser videre.”

Læs mere: <https://denstoredanske.lex.dk/clickbait>

Nyhedstrekanten

”Du skal på kort tid få fortalt alt det væsentligste til læseren. Det gør du ved hurtigst muligt at besvare de seks spørgsmål i indledningen af teksten:

hvem, hvad, hvor, hvornår, hvorfor og hvordan.

Jo længere læseren kommer igennem artiklen, jo flere detaljer kommer du på, og jo mindre vigtige bliver oplysningerne.”

Kilde: Ritzau (2023)

<https://ritzau.com/nyhedstrekanten/>

Diskuter de sproglige valg

I får point hver gang én i gruppen bruger ét af disse ord:

deltager
nominalgruppe
clickbait
nyhedstrekant

cfu

1. Hvad er forskellen på de to rubrikker?
2. Hvilken rubrik er den mest præcis?
3. Hvilken rubrik er mest spændende?
4. Hvilken rubrik er mest troværdig?
5. Hvilken rubrik kan du bedst lide?
6. Hvilken rubrik er en click-bait?

Skriv en rubrik og underrubrik

- Se klippet om næbhvalen
- Noter de vigtigste deltagere
- Skriv en rubrik og underrubrik.
- Beslut dig for, om det skal være en click-bait eller ej

<https://kp.mitcfu.dk/TV0000132279>

cfu

Hvem deltager i klippet om næbhvalen?

	Kerne	

cfu

Elevmateriale til
<https://kp.mitcfu.dk/TV0000132279>
Dorte Haraldsted
Københavns Professionshøjskole
26.09.2023